

den materielle Kraft, vi kunne tilvejebringe, samles om og anvendes paa dette, og saa ville disse Fæstningsværker, saaledes staa det for mig, ikke være til Danmarks Lykke, men snarere kunne være til Danmarks Ruin, idet der nemlig derved hæmmes og standses Fremskridt og Udviklinger i en meget foruroligende Grad, thi det er jo nemlig en simpel Selvfølge, at dersom jeg har Ret i, at Forsvarsvæsenet vil lægge Beslag paa al den Pengekraft, vi kunne tilvejebringe, ville alle andre Reformforslag, som Jernbaneforslag, Forslag om Højskolevæsenet og Skolevæsenet og om Omordningen af Statterforholdene osv., som kunne kræve betydelig større eller mindre Tilskud, nødvendigvis afvises af den simple Grund, at vi ingen Penge have. Saaledes som jeg altsaa ser det, at denne Sags Fremme vil føre til, at Udvikling og Fremskridt blive standsede, og at denne Befæstningspag i det Hele taget vil lamme og tære paa Kraften, ikke blot den materielle, men ogsaa paa Folkets aandelige Kraft, thi det er jo dog saa, at det materielle Tryk udøver ogsaa et aandeligt Tryk — saa kan jeg ikke paa nogen Maade være med til at stemme for dette Lovforslag, men vil paa alle dets Trin sætte mig derimod af al min Evne. Jeg vil slutte med det, jeg begyndte med at sige, at Maalet er Danmarks Frelse, Danmarks Lykke, ikke blot med Hensyn til Bestyttelsen mod ydre Vold, men meget mere ved en Opreisning af den indre Kraft. Jeg bygger Danmarks Fremtid langt sikrere og langt mere paa, at Folket er livskraftigt og levedygtigt, og hvis vi arbejde af al vor Evne, saa godt vi kunne, for at fremme Levedygtigheden hos vort Folk, tror jeg, at vi trostigt kunne se ind i Fremtiden. Jeg tror desuden, at det er en historisk Lov, at intet Folk gaar til Grunde, hos hvilket der er Levedygtighed og Livskraft; det staaer ikke for Udslettelsens Stund, og det tør dristigt se Fremtiden imøde. Skulle vi saa ved Siden af tænke paa et Arbejde til Bestyttelse mod ydre Vold, er der en Tanke, som er temmelig stærkt oppe hos Folk i videre Kredse, nemlig Ønsket om at faae Danmark erklæret for en neutral Stat, som f. Ex. Belgien og Schweiz. Denne Tanke tiltaler mig stærkt, og kunde vi gjøre Noget for at faae den iværksat, mener jeg, vi vilde gjøre noget ganske anderledes Nyttigt og Stærkt end ved at bygge Fæstninger.

Hauerslev: Jeg havde egentlig ikke tænkt at ville have taget Ordet i Anledning af denne Sag, meget af den Grund, at min Stilling allerede er antydet ved, hvad jeg udtalte forrige Aar; men da de Tanker, paa hvilke jeg lægger mest Vægt, ikke ere komne frem idag og navnlig fra den Side, til hvilken jeg nærmest hører, bliver jeg nødt til med ganske faa Ord at antyde min Stilling. Da min Stilling jo er den samme idag som forrige Aar, kan jeg naturligvis ikke være enig med de førte ærede Talere, som have haft Ordet. Jeg kan vel være enig med den ærede sidste Taler, men jeg lægger ikke Hovedvægten paa det finansielle Spørgsmaal, det er for mig Numer 2; Numer 1 et det politiske, det er, hvad Frugt vi ville kunne faae af de store Anlæg, som her foreslaas, og om de ville kunne svare til deres Hensigt: Danmarks Betyggelse og Sikkerhed for de Offre, her ere foreslaaede. Jeg maa da udtale som min Anskuelse, at jeg ikke kan føle nogen overvættets stor Betyggelse ved at gjøre Kjøbenhavn til en Centralbefæstning. Jeg har endog saa den fantastisk Tro, at saalænge et Forslag om vort Forsvarsvæsenes Ordning har det som Hovedprincip og Hovedgrundlag: at gjøre Kjøbenhavn til Centralbefæstning, vil ethvert saadant Forslag bære Dødsmerket paa sin Pande. Jeg betragter det som en Ulykke at gaa dertil, hvorimod jeg er meget villig til at bringe de Offre, som jeg tror det forsvarligt at yde, for at forsvare os selv og vort Land, og jeg ønsker bestemt at fremdrage min Anskuelse i saa Henseende, jeg har maaste ikke været heldig i mine Udtryk ifjor og skal derfor forsøge at gjøre det bedre idag. Jeg vil da sige, at vi, saavidt vore Kræfter formaa det, maa offere saa Meget som muligt paa vort Søværns Fremskridt, paa Marinens Udvikling, saameget som vi tro at kunne forsvare, og det Støttepunkt, som det vil være nødvendigt, at vor Armee kan støtte sig til under en eventuel Krig, skal ikke være af den Bestaafenhed, at det skal medføre det, som egentlig Kjøbenhavns Befæstnings Udvikelse er udsat til at gjøre, nemlig at hele Armeen, saa snart en Fjende nærmer sig vort Land, strax bliver kaldt indenfor Kjøbenhavns Volde. Nei, jeg siger, at det levende Forsvar med Understøttelsen af vor Marine er det, Danmark skal søge at støtte sig til, og naar der er Tale om vort